

Voor Berlage's Beurs, ergernis voor alles wat conservatief hechte aan oude vormen en gedachten, hadden de dichter, die in zich de hoge roeping voelde weer een gemeenschapskunst van het woord te scheppen, en de bouwmeester elkaar gevonden. Verwey dichtte de spreuken die deze tempel van Mercurius zouden versieren.

Dichter en Bouwmeester voelden zich beiden dragers van wat de grote katholieke geleerde Prof. Brom in zijn prachtige studie over onze Schilderkunst in de negentiende eeuw schreef: het streven naar *gemeenschapskunst*.

Gemeenschapskunst, dienende kunst was de leus, of liever het gemeenschappelijk sentiment dat al die kunstenaars van de meest verscheiden richtingen overigens, van Katholiek tot Marxist, schilders, dichters, architecten verbond, die uit de reactie tegen het impressionisme en individualisme der jaren '80, de Tachtiger Beweging, waren opgekomen of er zich aan hadden overgegeven.

Zoals Brom het in: *Hollandsche schilders en schrijvers in de vorige eeuw* uitdrukte:

'Gemeenschapskunst werd het nieuwe wachtwoord, door de termen decoratief en monumentaal begeleid. . .'

'Dezelfde Jan Veth, die tien jaren vroeger voor het impressionisme was opgekomen, beoogde nu (in de jaren '90) hetzij in zijn vertaling van Walter Crane's pleidooien voor decoratieve kunst, hetzij in zelfstandige toepassingen van William Morris' denkbeelden, dat de schoonheid niet buiten de samenleving kon verwezenlijkt worden.'

Iets verder:

'Dienende kunst werd daarom het antwoord op de kunst om de kunst. Heyermans' strekkingstukken, Diepenbrock's liturgiese muziek, de belijdende poëzie van Henriette Roland Holst, ze hadden ieder langs andere weg dezelfde sociale en monumentale geest als Der Kinderen's wandschilderingen. Deze veelstemmige harmonie sloot de negentiende eeuw met een akkoord, waarin het impressionisme zich gelukkig liet oplossen.'

En wat tenslotte de architectuur in deze grote geestelijke stroming belangt, de katholieke geleerde zegt het aan het eind van zijn betoog scherp en voortreffelijk:

'Op deze dubbel geheide grond van gemeenschapsgevoel en van redelijkheid, of wanneer iemand misschien veel enger begrenzen wil, op de stelsels van Marx en Hegel is 't ten slotte dat de